

NEGATIVNI FAKTORJI, KI ZAVIRAJO IZBOLJŠANJE DRUŽBENEGA POLOŽAJA DELAVK V KLINIČNIH BOLNIŠNICAH V LJUBLJANI*

V matičnem delu kliničnih bolnišnic je zaposlenih 3046 delavcev, od tega 2470 ali 80 % žena. V nasprotju z gospodarstvom je stopnja izobrazbe zaposlenih žena v kliničnih bolnišnicah dokaj visoka, saj jih ima 1334 ali 54 % srednjo, višjo ali visoko šolsko izobrazbo. Zato tudi udeležba žena v samoupravnih in družbeno političnih organih in organizacijah ni majhna. 86 žena je članov ZK, od 62 vodilnih delavcev je 25 ali 40% žensk, od teh je zelo močno zastopan profil medicinskih sester, saj jih je skoraj polovico od vseh žena.

Ob tolikšnem številu zaposlenih žena je seveda problemov, ki bi jih za nemoteno delo ustanova morala nujno reševati, vsekakor toliko, da je treba o njih razpravljati tudi na družbenih forumih. Naj omenim tu najbolj pereče:

1. Obvezno je neprekinjeno delo podnevi in ponoči, ob delavnikih in ob nedeljah ter praznikih. Zato naše delavke stalno odhajajo v ustanove, kjer te obveznosti ni.

2. Težko je odpravljati vse probleme v zvezi z dejstvom, da je 80 % zaposlenih žensk, ki imajo kot matere in gospodinje zaradi preobremenjenosti v družini izven službe več obveznosti kakor moški.

3. Delo ob bolniku je kombinirano umsko fizično delo, ki zahteva poleg ustrezne šolske izobrazbe še dosti pozitivnih osebnostnih kvalitete. Žal, da tega težekega dela družba ne vrednoti dovolj.

4. Ob načrtovanju gradnje kliničnega centra pa investitorji niso predvideli tudi šolanja potrebnih kadrov in ustreznih stanovanj zanje.

Vodstvo kliničnih bolnišnic si s samoupravnimi organi in družbeno političnimi organizacijami prizadeva, da bi bili problemi čim manj pereči.

Vemo, da mora biti delo v hospitalni zdravstveni ustanovi neprekinjeno. Ukinitvev nočnega dela ob bolniku pač ni mogoča. Še več, nočno delo v zdravstvu je težje kot v gospodarstvu, ker se nadaljuje tudi v nedeljskih in prazničnih nočeh. Iste žene, ki opravljajo nočno službo, imajo ob nedeljah in praznikih tudi dnevno obveznost. Največkrat je razpored tak, da je medicinska sestra v nočni izmeni vsak tretji dan in ima prosto v mesecu samo vsako tretjo nedeljo. Zavedati se moramo, da ob takem razporedu dela trpi včasih tudi družina in vzgoja otrok. V kliničnih bolnišnicah dela 529 žena turnusno nočno delo in 244 žena dežurno nočno delo, tj. 30% vseh žena s srednjo, višjo in visoko šolsko izobrazbo. Kako ublažiti ta problem? Delna rešitev bi bila morda v naslednjem:

— z zadostnim številom novih kadrov moramo zasesti vsa sistematizirana delovna mesta, da ne bo poleg 42-urnega tednika še nadurno delo in da bo obveznost nočne izmene bolj redka;

— plačilo za obvezno nadurno in dežurno delo je treba šteti kot plačilo za obvezno redno delo, torej kot osnovo za boleznino in pokojnino;

— redne nočne ure naj se upoštevajo pri osnovi za beneficirani delovni staž v zdravstvu. Če medicinska sestra opravlja nočno delo 30 let, ni več sposobna opravljati napornega poklica medicinske sestre v starosti od 50. do 55. leta.

Kot vse žene, so tudi delavke v kliničnih bolnišnicah preobremenjene z opravili v družini in z materinstvom. Samoupravni organi kliničnih bolnišnic se vsekakor trudijo, da bi jim olajšali ta položaj.

— Jeseni bo vseljiva lastna vzgojno varstvena ustanova za predšolske otroke s 120 mesti.

— Družbena prehrana še ni taka, kot bi želeli. Ekonomske cene so previsoke, ker predvidena nova restavracija še ni odprta in zato število obrokov ni veliko. Regres za družbeno prehrano se delno uporabi za brezplačne nočne malice, za kosila ob celodnevni službi in za prehrano dežurnih. Medicinska sestra, ki mora biti ob bolniku, pogosto ne more zapustiti delovnega mesta za predvideni 30-minutni odmor.

— Najtežja je stanovanjska problematika. Zaradi močne fluktuacije kadrov smo primorani stalno iskati in vzgajati nove. Medicinske sestre dobivamo iz krajev izven Ljubljane in iz drugih republik. Načrtno se ukvarjamo s stanovanjsko problematiko šele nekaj let. Delavci, ki so v kliničnih bolnišnicah nad dve leti, dobivajo manjša posojila. Vendar to ni izhod za socialno ogrožene. Za te je nekaj najemniških stanovanj, vendar premalo.

* Iz razprave na mestni konferenci sindikatov v Ljubljani v juniju 1973.

Ob načrtovanju novega kliničnega centra niso bila predvidena stanovanja. Sedaj iščemo zasilna samska ležišča predvsem za medicinske sestre vsepovsod. Naslednje leto začnemo graditi nov sestriški stanovanjski dom s 193 ležišči. Najbrž nismo bili pripravljeni na tolikšen problem.

Nagrada za opravljeno delo ni ustrezna naporom, ki ga morajo delavke vlagati na svojih delovnih mestih. Samoupravni sporazum je dosežen, vendar se delo v hospitalni službi dejansko ne stimulira tako, kot bi bilo pravično. Dogaja se, da ima delavka z enako izobrazbo in položajem v vzgojno varstveni ustanovi ali v splošni zdravstveni službi za redno delo tudi do 50.000 SD večje mesečne prejemke kakor v kliničnih bolnišnicah.

Kot že omenjeno, je fluktuacija kadrov, predvsem medicinskih sester in polkvalificiranih delavcev, res velika. Klinične bolnišnice se trudijo, da bi s štipendiranjem in z ustanavljanjem posebnih letnikov šol za medicinske sestre omilile to stisko. Letos sklene delovno razmerje 100 štipendiranih medicinskih sester. Še enkrat toliko jih bomo nujno morali dobiti iz drugih republik.

Po vsem tem sledi, da so preostale medicinske sestre še bolj obremenjene, ker morajo uvajati medicinske sestre-pripravnike. Kot vidimo, se problemi kopičijo. Sedaj imamo naenkrat ogromno mladih žena, ki imajo zasilna stanovanja in moramo biti zanje odgovorni. Angažirati moramo družbeno politične organizacije in mladinsko organizacijo, da bo skrbela tudi za njihovo privatno rekreacijo.

Spričo vsega tega pa moramo imeti vedno v mislih, da bolniku omogočimo prijetno bivanje in hitro okrevanje. Skrbeti moramo za dobre medsebojne odnose, za organizirano timsko delo, kjer je vsak za svoje delo enako vrednoten. Vsak posameznik pričakuje, da bo ustrezno tudi njegovim drobnim osebnim problemom. Če bomo delovno ženo razbremenili dela v družini in jo pritegnili v tok družbenega dogajanja, da bo tudi sama enakopravno odločala o družbenih problemih, bomo naredili velik korak naprej.

Viš. med. s. Marija Šipec
Klinični center, Ljubljana

OBVESTILO

Zdravstvenim šolam sporočamo, da smo pripravili od avtorja prof. dr. Janeza Milčinskega dopolnjeni ponatis referatov (iz Zdravstvenega obzornika) »Odgovornost medicinske sestre z etične in pravne plati« in »Dolžnost zdravstvenih delavcev in zdravstvenih zavodov glede na prvo pomoč in oživljanje«.

Naročila sprejema uprava Zdravstvenega obzornika, Ljubljana, Veselova 2.

Uredništvo in uprava ZO

**BOLEČE NI, ČE TE LJUDJE NE POZNAJO, DA TI NE POZNAŠ LJUDI,
TO BOLI.**

(Iz stare kitajske filozofije.)